

بررسی اثرات محافظه کاری حسابداری بر سود مندی اطلاعات صورتهای مالی شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار ایران.

دکترهاشم نیکومرام^۱

دکتر حمیدرضا وکیلی فرد^۲

روح‌اله دهقان بنادکی^۳

تاریخ پذیرش: ۸۸/۰۲/۲۹

تاریخ دریافت: ۸۸/۱۲/۱۸

چکیده:

این تحقیق به بررسی اثر محافظه کاری حسابداری بر سودمندی اطلاعات حسابداری برای تصمیم‌گیری پرداخته است. آزمون فرضیه‌ها با استفاده از داده‌های ترکیبی مربوط به سالهای ۱۳۸۱ تا ۱۳۸۶ از میان شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار انجام شده است. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد، محافظه کاری حسابداری اثری بر سودمندی اطلاعات حسابداری برای تصمیم‌گیری در بورس اوراق بهادار ایران ندارد به عبارتی بر خلاف نظریه ارائه شده در چارچوب مفهومی مشترک، ارتباطی میان محافظه کاری و سودمندی برای تصمیم‌گیری در ایران مشاهده نشده است، این موضوع ممکن است متاثر از عدم کارایی بازار ایران باشد که به اطلاعاتی به غیر از اطلاعات حسابداری و مالی وابسته است و کمتر تحت تاثیر اطلاعات مالی و حسابداری قرار دارد.

واژه‌های کلیدی: محافظه کاری، سودمندی برای تصمیم‌گیری، ارزش بازار سهام، ارزش دفتری سهام، بازارکارا، سود خالص، سود عملیاتی، فروش، اندازه شرکت

^۱ - عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات - نویسنده اصلی و مسئول مکاتبات

^۲ - عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات.

^۳ - دانشجوی کارشناس ارشد حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات

۱- مقدمه

تقریباً سه دهه از تدوین اولین چارچوب مفهومی حسابداری در امریکا گذشته است. در طول این مدت قوانین تجاری، رویه های کسب و کار، ابزارهای تامین مالی و ... تغییر و یا توسعه یافته است. این در حالی است که مفاهیم موجود در چارچوب مزبور، عمدتاً بدون تغییر باقی مانده و بواسطه تغییرات محیطی مذکور، تجدید نظر نگردیده است. همچنین هیئت تدوین استانداردهای حسابداری مالی امریکا، اذعان دارد که چارچوب مزبور تاکنون نتوانسته بطور کامل رهنمودی را برای این هیئت در فرآیند استاندارد گذاری فراهم آورد. از این رو با توجه به موارد مذکور، هیات های تدوین استانداردهای بین المللی و امریکا، در سال ۲۰۰۴ به منظور تدوین استانداردهای بین المللی مشترک بر تدوین یک چارچوب مفهومی مشترک توافق نموده اند، از جمله مفاهیمی که در چارچوب جدید حذف گردیده است مفهوم محافظه کاری می باشد. از این رو این تحقیق به دنبال بررسی اثرات شاخص محافظه کاری بر سود مندی اطلاعات حسابداری برای تصمیم گیری است که با توجه به شرایط موجود در محیط ایران صورت گرفته است.

۲- پیشینه تحقیق:

از زمانی که بال و براون در سال ۱۹۶۸ ارتباطی را میان تغییرات غیرمنتظره در قیمت سهام و سود غیر منتظره نشان دادند، عده کثیری از تحقیقات تجربی سود را به اجزای مختلف تجزیه کرده اند تا بتوانند توان سودآوری را بهبود بخشند.

واکر و دی^۱ سه معیار محتوای اطلاعاتی را برای ارزیابی عملکرد غیرمنتظره مورد بررسی خود قرار دادند: سود حسابداری، گردش وجوه سرمایه در گردش، و جریان نقدی حاصل از عملیات. تجزیه و تحلیل آنها به دو مرحله قابل تفکیک بود: مرحله نخست عبارت بود از

انجام رگرسیون و مرحله دوم نیز تعیین توان تبیین کنندگی هر یک از متغیرها نسبت به سایرین بود. متغیر وابسته عبارت بود از (بازده انباشته غیرعادی) و متغیرهای مستقل نیز عبارت بودند از (سود حسابداری غیرعملیاتی)، (جریان وجوه غیرعملیاتی) و (جریان نقدی غیرعملیاتی).

نتایج تحقیق آنها به این ترتیب بود: سود حسابداری غیرعملیاتی نسبت به سایر متغیرها - جریان وجوه غیرعملیاتی و جریان نقدی غیرعملیاتی - دارای ارتباط معنی داری بیشتری با بازده اوراق بهادار می باشد. سود حسابداری غیرعملیاتی نسبت به سایر متغیرها - جریان وجوه غیرعملیاتی و جریان نقدی غیرعملیاتی - از قدرت تبیین کنندگی بیشتری برخوردار است. هرچند، جریان نقدی غیرعملیاتی از ارزش تبیین کنندگی بیشتری نسبت به سود حسابداری غیرعملیاتی و جریان وجوه غیرعملیاتی برخوردار نمی باشد. از طرف دیگر، جریان وجوه غیرعملیاتی از محتوای اطلاعاتی بیشتری نسبت به جریان نقدی غیرعملیاتی برخوردار نمی باشد.

زاروین و لیوانت^۲ بررسی کردند که آیا هر یک از اجزاء مختلف تشکیل دهنده جریان نقدی دارای ارتباط بیشتری با بازده اوراق بهادار می باشند، یا کل جریان نقدی به صورت یکجا، و اینکه آیا این ارتباطها منطبق با مبانی نظری مدیریت مالی می باشد یا خیر. متغیرهای مستقل این تحقیق عبارت بودند از: جریان نقدی حاصل از عملیات، جریان نقدی حاصل از سرمایه گذاری، جریان نقدی حاصل از تأمین مالی (یعنی همان اجزاء مختلف تشکیل دهنده جریان نقدی یک واجد اقتصادی طبق SFAS شماره ۴۵)، سود خالص، و تعهدات. متغیر وابسته نیز عبارت بود از (بازده انباشته غیرعادی). آنها از مدل رگرسیون چند متغیره در تحلیل خود استفاده نمودند. تجزیه و تحلیل با آزمون متوسط ضرایب معنی داری متغیرهای مدل رگرسیون و آزمون آغاز گردید. زاروین و لیوانت نتیجه گرفتند که جریان نقدی

سایر اقلام لپ^۴ دریافت که شش جزء مورد نظر نسبت به زمانی که سود بصورت یک رقم واحد ارائه شود، دارای قدرت توضیح دهنده‌گی می‌باشد.

کالنگی^۵ و همکاران (۱۹۹۸) اولین افرادی بودند که ارتباط میان نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سرمایه، و چندین گزینه بعنوان جایگزین‌هایی برای سطح سود شرکت از قبیل فروش خالص، سود عملیاتی، سود پس از کسر هزینه‌های مالی، سود خالص، سود تعدیل شده و سود ویژه را مورد بررسی خود قرار دادند.

آنها ارتباط مثبتی را میان نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سرمایه و هر یک از شش متغیر یافتند. با این حال، به لحاظ آماری رابطه چهار متغیر تأیید گردید: سود پس از کسر هزینه‌های مالی، سود خالص و سود تعدیل شده و سود ویژه.

حسین و علی عطار^۶ توانایی اطلاعات حسابداری جاری را برای تشریح و تبیین جریان‌های نقدی آتی شرکت‌های بریتانیایی که طبق ضوابط تعیین شده در FRS#۱ افشا گردیده بودند مورد بررسی قرار دادند. آنها به عدم ارتباط میان سود با وجه نقد و تعهدات پی بردند که این نتیجه باعث بروز توان بیشتری در تبیین جریان نقدی گشت. هادی و گاروت^۷ نتیجه گرفتند که عدم ارتباط جریان‌های نقدی دارای ارزش بیشتری نسبت به جریان‌های نقدی آتی می‌باشد.

مک میلان (۲۰۰۲) توان تبیین کنندگی یک مدل متمرکز را در مورد گزارش شده در مقایسه با یک مدل غیر متمرکز از سود گزارش شده را به کمک آزمون ارتباط میان اجزای بازده سهام و سودهای آتی پیش بینی نمود تغییرات در سود گزارش شده با تغییرات در درآمد حاشیه سود عملیاتی و دیگر هزینه‌ها فاقد ارتباط می‌باشد. این کار به منظور آزمون اینکه آیا آنها به صورت جداگانه و یا کلی حاوی اطلاعاتی در باره سود آتی که

حاصل از عملیات نسبت به سایرین، توان توضیح دهنده‌گی بیشتری برای بازده اوراق بهادار می‌باشد. جریان نقدی حاصل از سرمایه‌گذاری‌ها دارای ارتباط کمتری با بازده اوراق بهادار بوده و این اشاره دارد که سرمایه‌گذاری‌های سرمایه‌ای ممکن است توسط سرمایه‌گذاران پیش‌بینی گردد. از طرف دیگر آنها دریافتند که متغیرهای مربوط به اجزاء تشکیل دهنده جریان نقدی، نسبت به متغیرهای کل جریان نقدی به صورت یکجا از محتوای اطلاعاتی بیشتری برخوردارند. "اجزای متشکله سود خالص نسبت به جریان نقدی حاصل از عملیات و تعهدات، برای بهبود ارتباط با سود سالانه ناکافی است. (زاروین، لیوانت (۱۹۹۰).

هدف مطالعه انجام شده توسط آرنولد و مانسون (۱۹۹۱)، تأمین شواهد برای ارتباط میان سود، جریان‌های نقدی و جریان‌های وجوه با استفاده از داده‌های بریتانیا بود. هفت متغیر توسط آنان انتخاب شدند: سود خالص، سرمایه در گردش، جریان آتی خالص، جریان نقدی حاصل از عملیات، جریان نقدی حاصل از فعالیت‌های عملیاتی و سرمایه‌گذاری، تغییرات در وجه نقد، و جریان نقدی واحد اقتصادی. تجزیه و تحلیل با آزمون همبستگی میان متغیرهای مذکور با سطح معنی‌داری ۵٪ بود. سپس، آزمون قدرت پیش‌بینی کنندگی متغیرها بر مبنای مدل گام تصادفی به منظور پیش‌بینی یک و دو دوره صورت گرفت. نتایج این مطالعه منطبق با نتایج باون^۳ و همکاران (۱۹۸۶) که از داده‌های ایالات متحده آمریکا استفاده نموده بود، می‌باشد، بدین ترتیب که سرمایه در گردش بهترین پیش‌بینی کننده جریان نقدی حاصل از عملیات و نسبت آتی خالص محسوب می‌شود.

لپ (۱۹۸۶) ارتباط میان شش جزء سود حسابداری و بازده سهام را بررسی نمود. اجزاء حسابداری آزمون شده عبارت بودند از: سود ناخالص، هزینه‌های عمومی و اداری، هزینه استهلاک، هزینه بهره، مالیات بر درآمد، و

به صورت یکجا در رقم سود منعکس نمی شود انجام گردید. نتایج وی حاکی از آن است که تغییرات در رقم سود گزارش شده به صورت یکجا و با توجه به رقم سود سال پیش رو و همچنین بازده سهام سالانه می باشد. هادی (۲۰۰۵) ارتباط میان جریانهای نقدی و قیمتتها را با استفاده از شرکتهای اردن مورد آزمون قرار داد و نتایجی را مبنی بر حمایت از سود و تعهدات و عدم حمایت از جریانهای نقدی بدست آورد. تحقیقات وی در واقع بسط تحقیقات تجربی پیش می باشد که از شرکتهای صنعتی به عنوان نمونه استفاده می کند. این تحقیقات سودمندی سطوح مختلف اجزای متغیرهای انتخاب شده از اجزاء سود را برای سرمایه گذاران تحت استانداردهای بین المللی حسابداری مورد آزمون قرار می دهند.

پورحیدری و صفاجو (۱۳۸۴) به بررسی میزان ارتباط سود و ارزش دفتری با ارزش بازار سهام شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. نتایج تحقیق آن ها نشان داد که: (۱) بخش قابل توجهی از تغییرات ارزش شرکت توسط سود تبیین می شود و (۲) عمده قدرت توضیح دهندگی مجموع سود و ارزش دفتری شرکت به خاطر سود است و (۳) ارزش دفتری شرکت از قدرت توضیح دهندگی مناسبی در مقایسه با سود هر سهم برخوردار نیست. ثقفی و تالانه (۱۳۸۵) به بررسی نقش سود، ارزش دفتری و اختیار واگذاری در ارزش یابی حق مالکانه در شرکت های تولیدی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. نتایج تحقیق آن ها نشان داد که رابطه بین قیمت سهم و متغیرهای سود و ارزش دفتری به صورت جداگانه و یا توأم برای وضعیت های سودی و زیانی متفاوت است. به این صورت که ضریب متغیر سود در وضعیت های زیانی کوچکتر از وضعیت های سودی و برعکس

۳- فرضیات تحقیق:

فرضیه اول: میان شاخص سودمندی تصمیم (نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام) و سود خالص رابطه وجود دارد.

فرضیه دوم: میان شاخص سودمندی تصمیم (نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام) و سود عملیاتی رابطه وجود دارد.

فرضیه سوم: میان شاخص سودمندی تصمیم (نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام) و اندازه شرکت رابطه وجود دارد.

فرضیه چهارم: میان شاخص سودمندی تصمیم (نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام) و محافظه‌کاری رابطه وجود دارد.
 فرضیه پنجم: میان شاخص سودمندی تصمیم (نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام) و فروش رابطه وجود دارد.
 سودمندی برای تصمیم‌گیری (متغیر وابسته)
 β_i : شیب خط
 X_i : متغیرهای مستقل و
 α_i : عرض از مبدأ می باشد.
 CONS: شاخص محافظه‌کاری، PROFIT سود
 OP INCOM: فروش، SALE، خالص
 SIZE: اندازه شرکت (عملیاتی)

$$X_1 = \text{CONS}$$

$$X_2 = \text{SIZE}$$

$$X_3 = \text{PROFIT}$$

$$X_4 = \text{OP INCOM}$$

$$X_5 = \text{SALE}$$

رگرسیون‌های ساده جداگانه به صورت ذیل می باشد.

$$Y_1 = \alpha + \beta (\text{CONS}) + \varepsilon$$

$$Y_2 = \alpha + \beta (\text{SIZE}) + \varepsilon$$

$$Y_3 = \alpha + \beta (\text{PROFIT}) + \varepsilon$$

$$Y_4 = \alpha + \beta (\text{OP INCOM}) + \varepsilon$$

$$Y_5 = \alpha + \beta (\text{SALE}) + \varepsilon$$

رگرسیون مرکب دارای یک فرایند دو مرحله‌ای

می باشد. در مرحله اول، معادله خط رگرسیون با محاسبه

پارامترهای آن بدست می آید و در مرحله دوم، میزان

وابستگی با محاسبه ضریب همبستگی ارزیابی می

گردد.

۵- جامعه آماری:

جامعه آماری این تحقیق از کلیه شرکتهای پذیرفته

شده در بورس اوراق بهادار تهران تشکیل می

شود. جهت انتخاب نمونه از روش نمونه‌گیری چند

مرحله‌ای استفاده شده است، بدین منظور، شرکتهایی

که حائز شرایط زیر باشند به عنوان نمونه تحقیق

انتخاب شده اند:

۱- تا پایان اسفند ماه سال ۱۳۸۰ در بورس اوراق

بهادار تهران پذیرفته شده باشند.

۲- سال مالی آنها منتهی به پایان اسفند ماه باشد.

۳- جزء شرکتهای سرمایه‌گذاری نباشند.

۴- روش تحقیق:

روش تحقیق در این مطالعه، روش همبستگی و

روش تحقیق ترکیبی است. در تحقیق ترکیبی، مبانی

نظری موضوع مورد پژوهش، از طریق مطالعات

کتابخانه‌ای بدست می آید.

همچنین برای تجزیه و تحلیل و آزمون نظریه‌ها و

فرضیه‌های تحقیق، که در روش ترکیبی از منابع

مختلف گردآوری شده است، روش همبستگی برای

این منظور انتخاب گردید. علت انتخاب روش مزبور

آن است که تعداد متغیرهای بازیگر در مورد موضوع

پژوهش زیاد بوده و تنها روش تحقیق همبستگی است

که به محقق اجازه می دهد تا متغیرهای زیادی را

اندازه‌گیری کند و همزمان همبستگی آنها را محاسبه و

در نهایت یک مدل با استفاده از آنها استخراج نماید.

در تحقیق حاضر چون نوع رابطه در فرضیه‌ها

همبستگی^۱ و نوع مقیاس داده‌ها، نسبی می باشد و

مجموعه متغیرها بیش از ۲ می باشند، مناسب‌ترین

فرمول جهت آزمون، رگرسیون می باشد. در نتیجه

برای آزمون فرضیه‌های تحقیق، از مدل رگرسیون چند

متغیره (رگرسیون مرکب)^۲ استفاده شده است. خط

رگرسیون منعکس‌کننده مسیر حرکت کلی نقاط

پراکنده در دستگاه مختصات است که می تواند مبین

شدت و ضعف و نوع همبستگی میان متغیرها

باشد. مدل رگرسیون این تحقیق به شرح زیر می باشد:^۱

$$Y_i = \alpha_i + \beta_1(X_1) + \beta_2(X_2) + \beta_3(X_3) + \beta_4(X_4) + \beta_5(X_5) + \varepsilon$$

در مدل‌های رگرسیون مزبور:

۴- شرکت نباید در طی سالهای ۱۳۸۱ تا ۱۳۸۶ دچار توقف غیر عادی معاملاتش در بورس شده باشد.
 ۵- به صورتهای مالی شرکت (شامل یادداشتهای همراه) طی سالهای مورد بررسی دسترسی لازم وجود داشته باشد.

در نهایت، با اعمال شرایط فوق، از شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در پایان سال ۱۳۸۶ تنها ۴۲ شرکت به عنوان نمونه تحقیق مورد قبول واقع شد.

۶- آزمون فرضیه‌ها:

آزمون فرضیه اول

H_0 : میان شاخص سودمندی تصمیم (نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام) و سود خالص رابطه وجود ندارد.

H_1 : میان شاخص سودمندی تصمیم (نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام) و سود خالص رابطه وجود دارد.

در جدول شماره ۱، مقدار P شاخص سود خالص برابر $۵۷/۶$ درصد یعنی بیشتر از ۵ درصد است. بنابراین در سطح اطمینان ۹۵ درصد، بین متغیر مستقل سود خالص و شاخص سودمندی تصمیم رابطه معنی‌دار وجود ندارد. از اینرو فرض صفر آماری تأیید و فرضیه تحقیق پذیرفته نمی‌شود.

آزمون فرضیه دوم

H_0 : میان شاخص سودمندی تصمیم (نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام) و سود عملیاتی رابطه وجود ندارد.

H_1 : میان شاخص سودمندی تصمیم (نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام) و سود عملیاتی رابطه وجود دارد.

در جدول شماره ۱، مقدار P شاخص سود عملیاتی برابر $۸۷/۳$ درصد یعنی بیشتر از ۵ درصد

است. بنابراین در سطح اطمینان ۹۵ درصد، بین متغیر مستقل یعنی سود عملیاتی و شاخص سودمندی تصمیم رابطه معنی‌دار وجود ندارد. از اینرو فرض صفر آماری تأیید و فرضیه تحقیق پذیرفته نمی‌شود.

آزمون فرضیه سوم

H_0 : میان شاخص سودمندی تصمیم (نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام) و اندازه شرکت رابطه وجود ندارد.

H_1 : میان شاخص سودمندی تصمیم (نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام) و اندازه شرکت رابطه وجود دارد.

در جدول شماره ۱، مقدار P شاخص اندازه شرکت برابر $۳۳/۷$ درصد یعنی بیشتر از ۵ درصد است. بنابراین در سطح اطمینان ۹۵ درصد، بین متغیر مستقل یعنی اندازه شرکت و شاخص سودمندی تصمیم رابطه معنی‌دار وجود ندارد. از اینرو فرض صفر آماری تأیید و فرضیه تحقیق پذیرفته نمی‌شود.

آزمون فرضیه چهارم

H_0 : میان شاخص سودمندی تصمیم (نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام) و محافظه کاری رابطه وجود ندارد.

H_1 : میان شاخص سودمندی تصمیم (نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام) و محافظه کاری رابطه وجود دارد.

در جدول شماره ۱، مقدار P شاخص محافظه کاری برابر $۹۶/۵$ درصد یعنی بیشتر از ۵ درصد است. بنابراین در سطح اطمینان ۹۵ درصد، بین متغیر مستقل یعنی شاخص محافظه کاری و شاخص سودمندی تصمیم رابطه معنی‌دار وجود ندارد. از اینرو فرض صفر آماری تأیید و فرضیه تحقیق پذیرفته نمی‌شود.

آزمون فرضیه پنجم

در جدول شماره ۱، مقدار P فروش برابر ۹۸/۳

درصد یعنی بیشتر از ۵ درصد است. بنابراین در سطح اطمینان ۹۵ درصد، بین متغیر مستقل یعنی فروش و شاخص سودمندی تصمیم رابطه معنی‌دار وجود ندارد. از اینرو فرض صفر آماری تأیید و فرضیه تحقیق پذیرفته نمی‌شود.

H₀: میان شاخص سودمندی تصمیم (نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام) و فروش رابطه وجود ندارد.

H₁: میان شاخص سودمندی تصمیم (نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام) و فروش رابطه وجود دارد.

جدول شماره ۱

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error				Tolerance	VIF
(Constant)	109.859	96.561		1.138	.256		
PROFIT	-38.913	69.558	-.044	-.559	.576	.651	1.536
OPEINCOM	-6.087	37.901	-.013	-.161	.873	.650	1.539
SIZE	-7.563	7.857	-.062	-.963	.337	.988	1.012
CONS	-.851	19.555	-.003	-.044	.965	.993	1.007
SALE	-.279	13.234	-.001	-.021	.983	.990	1.010

a Dependent Variable: MVBV

آنالیز واریانس

جدول شماره ۲:

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	45620.017	5	9124.003	.345	.885
	Residual	6513102.643	246	26476.027		
	Total	6558722.660	251			

a Predictors: (Constant), SALE, CONS, SIZE, PROFIT, OP INCOM b Dependent Variable: MVB

آنالیز واریانس^{۱۱} توان خط رگرسیون برای بیان مقادیر مشاهده شده متغیر تابع را ارزیابی می‌نماید. به طوری که می‌توان با استفاده از آنالیز واریانس میزان انحرافات کل در مجموعه داده‌ها را به مؤلفه‌هایی نسبت داد.

فرضیه‌های این آزمون به صورت زیر بیان می‌شود:

H₀: رابطه‌ی رگرسیونی میان متغیر وابسته و متغیرهای مستقل وجود ندارد.

H₁: رابطه‌ی رگرسیونی میان متغیر وابسته و متغیرهای مستقل وجود دارد.

نتایج این آزمون در جدول شماره ۲ آورده شده است. بر اساس نتایج جدول زیر، معادله خط رگرسیون بر قرار نیست زیرا مقدار آماره F بسیار پائین است. همچنین سطح معنی‌داری (P) از پنج درصد بزرگتر است. این موضوع تجزیه و تحلیل مربوط به میزان سودمندی متغیرهای مستقل را تأیید می‌نماید.

هم‌حرکتی (خود همبستگی^{۱۲}) میان متغیرهای مستقل مدل:

مقادیر وی‌آی اف و تلورانس در جدول ۱ مقادیر مربوط به خود همبستگی میان متغیرهای مستقل را نشان می‌دهند. از نظر آمار هر چه این دو آماره به یک نزدیکتر باشند مقدار خود همبستگی میان متغیرهای مستقل کمتر است. لذا با توجه به جدول فوق می‌توان استدلال نمود خود همبستگی میان متغیرهای مستقل پائین است.

همچنین نتایج جدول ۴-۴ نشان می‌دهد بیشترین خودهمبستگی میان متغیر سود خالص و متغیر سود عملیاتی وجود دارد. میزان این خود همبستگی ۵۸ درصد است که از نظر آماری مناسب به نظر می‌رسد. در آمار درصد بالای ۷۰ درصد نشان از خود همبستگی شدید است.

جدول شماره ۳:

		PROFIT	SIZE	INCOM OP	CONS	SALE
PROFIT	Pearson Correlation	1	.054	.587	.047	-.079
	N	252	252	252	252	252
SIZE	Pearson Correlation		1	.083	-.039	-.052
	N			252	252	252
OP INCOM	Pearson Correlation			1	.072	-.014
	N					252
CONS	Pearson Correlation				1	-.002
	N					252
SALE	Pearson Correlation					1
	N					252

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

میزان سودمندی متغیرهای مستقل:

۷- نتیجه گیری:

در این تحقیق هیچ یک از متغیرها با سودمندی برای تصمیم‌گیری (ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام) رابطه‌ای نداشته‌اند. این تحقیق که با هدف اصلی بررسی اثر شاخص محافظه‌کاری بر سودمندی برای تصمیم‌گیری (نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری) صورت گرفته است عدم ارتباط به عنوان نتیجه از آن استخراج گردیده است.

با توجه به نتایجی که از آزمون فرضیات تحقیق بدست آمده است محافظه‌کاری حسابداری اثری بر سودمندی برای تصمیم‌گیری ندارد.

منابع:

- ۱- بزرگ اصل، موسی، (۱۳۸۵)، بیانیه‌ای درباره تئوری حسابداری و پذیرش تئوری، انتشارات سازمان حسابرسی، چاپ اول.
- ۲- آذر، عادل، مومنی، منصور، (۱۳۸۵)، آمار و کاربرد آن در مدیریت، جلد دوم (تحلیل آماری)، انتشارات سمت، چاپ نهم.

- ۳- بنی مهد، بهمن، (۱۳۸۵) تبیین و ارائه الگو برای اندازه‌گیری محافظه‌کاری در حسابداری، رساله

بر اساس اطلاعات حاصل از تجزیه و تحلیل متغیرهای مستقل (متغیرهای مربوط به صورت سود و زیان، اندازه شرکت و متغیر محافظه‌کاری حسابداری) تنها هفت دهم درصد بر متغیر وابسته (شاخص سودمندی برای تصمیم‌گیری) همان نسبت ارزش بازار به دفتری) اثر گذار هستند. این موضوع بیانگر این است که در شرکت‌های نمونه تحقیق قیمت بازار سهام شرکتها بیشتر تحت تاثیر اطلاعات غیر حسابداری است تا اطلاعات مالی و حسابداری. این نتیجه بر خلاف سایر تحقیقات انجام شده در زمینه کارایی بازار سرمایه ایران در سطح ضعیف می‌باشد. زیرا در سطح ضعیف کارایی بازار سرمایه، قیمت‌های سهام منعکس‌کننده اطلاعات تاریخی بوده و دست اندرکاران بازار سرمایه قادر نخواهند بود تا با استفاده از اطلاعات تاریخی به بازدهی غیرعادی دست یابند. اما بر اساس نتایج بدست آمده در تحقیق حاضر، قیمت‌های سهام منعکس‌کننده سایر اطلاعات غیر حسابداری می‌باشد.

جدول شماره ۴: Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.083	.007	-.013	162.714557

a Predictors: (Constant), SALE, CONS, SIZE, PROFIT, OPEINCOM

- 13- Smith Lawrence ,(2005), The FASB's Effort Toward Simplification, تحقیقات. دکتري ، دانشگاه آزاد اسلامي واحد علوم و
- 14- /www.fasb.org/articles&reports ۴- خیامدار، حمید رضا، (۱۳۸۶) بررسی و آزمون
- 15- Mahdi M.Hadi, ,(2006) , The value-relevance of Income levels and Components Reported فرضیه بدهی تئوری اثباتی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد، واحد علوم و تحقیقات.
- 16- Deegan Craig , (2000) Financial Accounting Theory ,Mc Graw -Hill
- 17- Henderson Scott , Peirson Graham , Harris kate , (2000),Financial Accounting Theory , Prentice Hall . ۵- ثقفی، علی، (۱۳۷۲)، فرضیه بازار موثر (کارا) اوراق بهادار و تاثیر آن در حسابداری، مجله حسابرس (مجموعه مقالات)، شماره ۱، صفحات ۱۲۵ - ۱۲۹.
- 18- Scott,R . William , (2000) Financial Accounting Theory, Prentice Hall. ۶- جهانخانی، علی، عبده تبریزی، حسین، (۱۳۷۲)، نظریه بازار کارای سرمایه، مجله تحقیقات مالی، شماره ۱، صفحات ۷ الی ۲۳.
- 19- Sunder, Shyam , (1997),Theory of Accounting and control, South ۲2 ۷- نیکومرام، هاشم، رهنمای رودپشتی، فریدون، هبیتی، فرشاد، (۱۳۸۵)، فرهنگ اصطلاحات تخصصی مدیریت مالی، انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات، چاپ اول.
- 20- western College Publishing. ۸- نیکومرام، هاشم و بنی مهد، بهمن، جهانی سازی استandarدها بایدها و نبایدها، مجله حسابدار، شماره ۱۷۸، صفحات ۶۰ و ۶۱
- 9- Conceptual Framework – Joint Project of IASB and FASB , Latest Revision: 28 February 2006 , www.fasb.org/project/conceptual_framework.shtml
- 10- Defining Principles – Based Accounting Standards, The CPA Journal, www.nysscpa.org/printversions/cpaj/2004/804/p34.htm
- 11- Fearnley Stella and Sunder Shyam, (2006) Global Reporting Standards: The Esperanto of Accounting, www.som.yale.edu/faculty/Sunder/research.html.
- 12- Revisiting the concepts: www.fasb.org/articles&reports/ / 5 May 2005

یادداشت‌ها

¹ Board Day و Walker (۱۹۸۹)

² Livnat و Zarowin (۱۹۹۰)

³ Bowen

⁴ Lipe

⁵ Kallunki

⁶ Attar ،Ali و Hussain (۲۰۰۴)

⁷ Garrod و Hadi (۱۹۹۸)

⁸ -Correlation

⁹ -Multiple Regression

۱۰- شباهنگ، رضا، حسابداری مدیریت، انتشارات سازمان

حسابرسی، جلد اول، نشریه ۱۳۱، چاپ یازدهم، سال ۱۳۸۴، ص ۱۵۷

11. Anova

12. Multi Co linearity